

بررسی و تحلیل اثرات اقلیمی بر مسکن شهری با تأکید بر بهینه‌سازی مصرف انرژی

مهدی سعیدی^۱، محسن فیضی^۲، مرجان رفیعی^{۳*}، حمیدرضا صارمی^۴

۱- پژوهشگر دکتری شهرسازی، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

۲- استاد دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

۳- کارشناسی ارشد معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

آدرس پست الکترونیک نویسنده رابط (ma_rafee@arch.iust.ac.ir)

۴- استادیار دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

اوضاع اقلیمی از عوامل مهم و موثر در آسایش زیستی در محیط‌های انسانی است. توجه به اقلیم در مراحل مختلف طراحی ساختمان به خصوص ساختمان‌هایی که به نحوی مورد استفاده مستقیم انسان قرار می‌گیرند، ضروری می‌باشد. در این پژوهش که از نوع توسعه‌ای و کاربردی می‌باشد با استفاده از روش کمی و کیفی به بررسی و تحلیل اثرات اقلیمی بر مسکن شهری پرداخته شده است. حرکت به سمت ابداعات بومی و استفاده از مصالح بومی در راستای کمک به مصرف بهینه و متعادل منابع و مهم‌تر از همه در نظر گرفتن شرایط محیطی و توجه به اثرات اقلیمی در طراحی مسکن از موارد مهمی هستند که روز به روز توجه بیشتر به آنها احساس می‌شود. پراکنش نقاط شهری در کشور با استفاده از روش میانگین نزدیک‌ترین همسایه محاسبه شده و نوع الگوی پراکنش آنها به صورت خوشه‌ای می‌باشد که نشان‌دهنده تأثیرپذیری استقرار سکونتگاه‌های شهری از شرایط اقلیمی معتدل و مرطوب، سرد، گرم و خشک، گرم و مرطوب، نیمه بیابانی و معتدل موجود در کشور است. برای هر کدام از اقلیم‌های یاد شده معماری و طراحی ویژه‌ای لازم است که در ساخت و ساز مسکن مورد استفاده قرار گیرد. در پژوهش حاضر مهمترین راهکارهای سنتی و بومی بهینه‌سازی مصرف انرژی در مسکن با توجه به شرایط اقلیمی مختلف ارائه شده است. با در نظر گرفتن معیارهای طراحی مسکن در راستای سازگاری و همسازی بیشتر با اقلیم می‌توان به مصرف درست و بهینه انرژی، صرفه جویی در منابع و آلودگی کمتر محیط زیست دست یافت؛ همچنین در راستای حرکت در جهت توسعه سکونتگاه‌های انسانی گام برداشت.

واژگان کلیدی: اقلیم، انرژی، مسکن، شهر

۱- مقدمه

تأثیر مستقیم عناصر اقلیمی در شکل‌گیری موجودات، واقعیت شناخته‌شده و قابل توجهی می‌باشد. در تاریخ طبیعت، قانون عمومی این است که فقط انواع و گونه‌هایی می‌توانند به حیات خود ادامه دهند که بتوانند خود را با محیط وفق دهند و با مصالح بافت خود هماهنگ شوند و با تمام نیروهای داخلی و خارجی که با آن روبه‌رو هستند سازگار شوند. علاوه بر دنیای پیچیده حیوانات زندگی گیاهان نیز ارتباط بسیار نزدیکی با شرایط حرارتی محیط دارد. بررسی شکل گونه‌های مختلف گیاهی در مناطق اقلیمی مختلف نشان می‌دهد که بین شکل گیاهان و ساختمان‌های آن مناطق شباهتی وجود دارد. این تشابه به این دلیل است که عوامل مؤثر در شکل دادن به گیاه در شکل‌گیری محیط انسان نیز مؤثر است.